

خدا حافظی زود هنگام

□□□□□□□□ *محدثه واعظی پور

برای رفتن امین تارخ زود بود. بازیگری موقر، محترم و برحاشیه. برآمده از تئاتر و به شهرت رسیده در دهه 60.

آن روزها که سریال‌های تلویزیون پربیننده بود؛ امین تارخ، خوش سیما و جوان با «ابوعلی سینا» (کیهان رهگذر) و «سربداران» (محمدعلی نجفی) دیده شد. سیمای شرقی و مردانه‌اش، نجابت و معصومیتی خاص داشت، صدایش گرم و دلنشین بود. این امتیازها همواره با او ماند. اوایی که در همه سال‌های حضورش در سینما و تلویزیون، مثل هر بازیگر بزرگی از خود، جایگاه و شخصیتش مراقبت کرد. گذر سال‌ها، موهایش را سفید کرد، اما به بازی در هر نقشی تن نداد و اجازه نداد تصویر، نام و اعتبارش با پروژه‌هایی گره بخورد که دوستدارانش را ناامید کند.

امین تارخ، نمونه‌ای از نسلی بود که سلوک و منش هنرمندانه را انتخاب کرده بود، در کارنامه او چند نقطه عطف و شاه‌نقش وجود دارد که فراموش نشدنی است. در «پرنده کوچک خوشبختی» (1366) فیلم مهم پوران درخشنده، برخلاف ظاهر و گریم نقش‌های مهم تاریخی‌اش، در قالب پدری درمانده و رنج کشیده دیده شد. اگرچه ستاره آن فیلم هما روستا در نقش خانم شفیق معلم، ناجی ملیحه بود اما تارخ با این فیلم، به سینما معرفی شد و در دهه 60 و 70 فرصت همکاری با کارگردان‌های مختلف را به دست آورد. حضور در «پاییزان» (رسول صدرعاملی) و «سرب» (مسعود کیمیایی) جایگاه او را به عنوان بازیگر نقش اول تثبیت کرد و با «مادر» (علی حاتمی) یکی از بهترین نقش‌آفرینی‌های کارنامه‌اش رقم خورد. جلال‌الدین (تارخ) روشنفکر منزوی و آرام خانواده بود، فیلم دوبله شد، اما حذف صدای تارخ و استفاده از صدای خسرو خسروشاهی، شخصیت احساساتی و شکننده جلال‌الدین را عیان‌تر می‌کرد. دومین همکاری علی حاتمی و تارخ در «دلشدگان» به یکی دیگر از نقاط درخشان کارنامه این بازیگر منجر شد. در «دلشدگان» که مرثیه‌ای برای هنر، موسیقی و هنرمندان ایرانی است، طاهر خواننده زیبای ایرانی، به وصال معشوق نمرسد و در غربت، جان می‌بازد. در این عاشقانه پراحساس، زیبایی و معصومیت چهره تارخ، تصویر آرمانی حاتمی از هنرمند عاشق وطن و موسیقی را عینیت بخشیده است.

در دهه 80 و با ورود بازیگران جوان، تاریخ کم‌کارتر شد، اما با بازی در چند سریال پربیننده آن مقطع، هم قدرت بازیگری‌اش را نشان داد و هم محبوبیتش را حفظ کرد. نقش حاج رضا در سریال پربازیگر «سفر سبز» (محمدحسین لطیفی) یکی از این حضورهای به یادماندنی است. تاریخ، تیپ مرد سنتی و بازاریِ متدین را با فاصله از همه نقش‌های مشابه بازی کرد و به حاج رضا، به عنوان یک تیپ آشنا و تکراری، تشخیص داد و به بهترین بازیگر این سریال تبدیل شد. در «معصومیت از دست رفته» (داوود میرباقری) او درست‌ترین انتخاب برای نقش شوذب بود؛ مردی که به دلیل میل به قدرت و ثروت، به اردوگاه دشمن م‌پیوندد. «جراحت» (محمد مهدی عسگرپور) یکی دیگر از سریال‌هایی است که اگر امین تاریخ در آن بازی نمی‌کرد، حتماً چیزی کم داشت. نقش بزرگ، برازنده او بود و باعث شد تاریخ دوباره دیده شود.

خدا حافظی زودهنگام امین تاریخ، تلخ است. او همه عشقش به بازیگری را در دیده شدن خود خلاصه نکرد. کوشید تا نسلی از بازیگران جوان را به سینما و تلویزیون معرفی کند و به همین دلیل هنر بازیگری ایران مدیون او است. سفر بی‌بازگشتش در نخستین روزهای خزان 1401 یاد او را از خاطره سینما و تلویزیون پاک نخواهد کرد. روحش شاد و یادش گرامی.